

Abstrakt

V zahraničí je metoda peer work zabývající se zapojením uživatelů drog (aktivních i bývalých) do služeb a politik rozšířena a využívána daleko více než v České republice. Informace a data jsou dostupná zejména ze zahraničních zdrojů, kde peer work má již určitou tradici. V České republice je tato metoda stále málo využívána, stejně tak je nedostatek české odborné literatury na toto téma.

Metoda peer work v České republice nebyla doposud komplexně zmapovaná, popsána a zhodnocená. Jsou organizace zabývající se zapojením a zaměstnáváním uživatelů drog, které většinou čerpají informace ze zahraničních zdrojů a pracují se svými daty, které pak prezentují. Neexistuje tedy ucelený přehled, poskytující informace a data v této oblasti v České republice. Cílem práce je zmapovat využívání peer work v České republice v oblasti drogových služeb. V rámci podcíle je zkoumána struktura a fungování jednotlivých peer programů, jak aktuálních, tak i těch, které fungovaly v minulosti.

Praktická část je realizovaná empirickým výzkumem (orientační výzkum) s cílem získání základního přehledu o zkoumaném problému kvantitativní formou výzkumu. Ke sběru byl použit dotazník šířený v online verzi.

Základní soubor tvořily nízkoprahové programy v harm reduction, kontaktní centra a terénní programy v České republice zaměřené na uživatele omamných a psychotropních látek, které byly vybrány na základě záměrného účelového výběru.

Z celkového počtu 51 nízkoprahových programů pro uživatele drog, které odpověděly na dotazník, má 34 programů zkušenosti s metodou peer work, z nichž 18 programů realizuje nebo realizovalo peer programy. V době sběru dat bylo v 7 peer programech zaměstnáno 37 peer pracovníků. Peer pracovníci představují převážně aktivní uživatele nelegálních drog a to u 16 programů. V peer programech mohou být zaměstnání i bývalí uživatelé drog a to u 8 programů. Programy také zapojují aktivní i bývalé uživatele legálních drog (7 programů). Peer pracovníci nejčastěji sbírají a distribuují HR materiál a nakontaktovávají skrytou populaci uživatelů drog na uzavřené drogově scéně. Všechny peer programy nabízejí svým peer pracovníkům individuální poradenství, potravinový a hygienický servis, skupinové supervize, vzdělávání a nedílnou součástí programu jsou i pracovní porady. Tyto programy mají na starosti nejčastěji 2 stálí pracovníci a jsou financovány nejčastěji ze státních dotací.

Klíčová slova: Česká republika - harm reduction - peer programy - peer work - uživatel drog.